

Α Π Ο Δ Ο Χ Η

ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΙΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΚΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ ΕΝ ΤΗ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Υ Π Ο
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ
Καθηγητοῦ τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χαλκίδας

Τὸ θέμα τῆς παροχῆς τῶν μυστηρίων ὑπὸ τῆς Ρκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς μὴ ρκαθολικοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς παρουσιάζει μίαν ἐπὶ τὸ ἐλαστικώτερον ἀλλαγὴν ἀπὸ τῆς β' βατικανῆς συνόδου (1962-5) καὶ ἐξῆς. Κατὰ τὴν διαρρεῦσασαν δεκαετίαν ἐξεδόθησαν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ὠρισμένα βασικά κείμενα, ἅτινα ρυθμίζουν τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου στάσιν τῶν ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν τῆς Ρώμης, ὑφίστανται ὅμως καὶ ἄλλα τινὰ ἔγγραφα ἢ ἀποφάσεις ἐκ μέρους ἄλλων Ἐκκλησιῶν προσελθόντα, εἴτε καὶ ὑπὸ τῶν μικτῶν θεολογικῶν ἐπιτροπῶν, ἐκ Ρκαθολικῶν καὶ ἐκπροσώπων τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἢ ὁμολογιῶν, ἐγκριθέντα.

Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δέον νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης δὲν ἀκολουθεῖ τὴν ἰδίαν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου γραμμὴν ἔναντι ὄλων τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἢ ὁμολογιῶν, κοινωνιῶν καὶ κοινοτήτων. Ἡ στάσις τῆς ἔναντι τῶν μελῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι διάφορος ἀπὸ τὴν διάθεσίν τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους Χριστιανοὺς.

Βασικά κείμενα, οἰκουμενικοῦ κύρους, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης εἶναι: α) τὸ διάταγμα περὶ οἰκουμενισμοῦ τῆς β' βατικανείου συνόδου, ἀναφερόμενον εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ρώμης πρὸς τὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ΠΣΕ καὶ β) τὸ διάταγμα περὶ τῶν ἀνατολικῶν καθολικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἰδίας συνόδου, θίγον ἰδιαιτέρως τὰς οὐνιτικὰς καὶ τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, εἰς τὸ πρῶτον διάταγμα λέγονται τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά:

«Ἐπειδὴ αἱ Ἐκκλησίαι αὗται ἔχουν, ἂν καὶ διῆστάμεναι, ἀληθῆ μυστήρια — λόγῳ κυρίως τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς, τῆς Ἱερωσύνης καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας — διὰ τῶν ὁποίων παραμένουν εἰσέτι ἠνωμένοι μεθ' ἡμῶν διὰ βαθυτάτου δεσμοῦ, ποιά τις ἐν τοῖς ἱεροῖς μετ' αὐτῶν κοινωνία, ὑπὸ εὐνοϊκὰς

περιστάσεις και τῇ ἐγκρίσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, εἶναι οὐχὶ μόνον ἐπιτρεπτή, ἀλλὰ καὶ ἀξιόσυστατος»¹.

Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ κατέστη κλασσικὸν καὶ εἰς τὸ ὅποῖον διαφαίνεται ἡ ἀλλαγὴ στάσεως τῆς Ρώμης ἔναντι τῶν Ὁρθοδόξων, εἶναι δυνατόν νὰ ἀνεύρη τις ἐκκλησιολογικά τινα δεδομένα, κοινὰ καὶ εἰς τὰς δύο Ἐκκλησίας. Γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ ὑπαρξὶς ἐνότητος πνευματικῆς μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, καίτοι διίσταμένων. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ὑπάρξεως ἀληθῶν μυστηρίων ἐντὸς τῆς Ὁρθοδοξίας («λόγῳ κυρίως τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς θείας εὐχαριστίας»). Διὰ τοῦτο προτείνεται ποιά τις κοινωνία μετ' αὐτῆς, θεωρουμένη ὄχι μόνον ἐπιτρεπτή, ἀλλὰ καὶ ἀξιόσυστατος. Ὅροι ἀπαραίτητοι πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ ὑπαρξὶς εὐνοϊκῶν περιστάσεων καὶ ἡ ἐγκρίσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἀρίστως πως λεγόμενα.

Τὸ διάταγμα περὶ τῶν ἀνατολικῶν καθολικῶν Ἐκκλησιῶν ἀναλύει ἐπὶ τὸ εὐρύτερον τὸ ὡς ἄνω χωρίον καὶ καθιστᾷ σαφεστέρους τοὺς τρόπους τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν.

«26. Ἡ ἐν τοῖς ἱεροῖς κοινωνία, ἣτις προσβάλλει τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ἢ περικλείει σαφῆ ἀποδοχὴν πλάνης ἢ κίνδυνον ἀπαμακρύνσεως ἐκ τῆς πίστεως, σκανδάλου καὶ τάσεως πρὸς ἀδιαφορίαν, ἀπαγορεύεται ἐκ τοῦ θεοῦ νόμου. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως εἰς τοὺς ἀνατολικούς ἡμῶν ἀδελφούς, ἡ ποιμαντικὴ πρᾶξις ἀποδεικνύει ὅτι δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς διαφόρους συνθήκας τῶν ἐπὶ μέρους προσώπων, κατὰ τὰς ὁποίας οὔτε προσβάλλεται ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε συντρέχουν ἀποφευκτοὶ κίνδυνοι, ἀλλὰ προέχει ἡ ἀνάγκη τῆς σωτηρίας καὶ ἡ πνευματικὴ ὠφέλεια τῶν ψυχῶν. Διὰ τοῦτο ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, συμφώνως πρὸς τὰς περιστάσεις τῶν καιρῶν, τῶν τόπων καὶ τῶν προσώπων, υἱοθέτησε καὶ υἱοθετεῖ συχνάκις πρᾶξιν ἡπιωτέραν, παρέχουσαν εἰς πάντας τοὺς χριστιανούς τὰ μέσα σωτηρίας καὶ τὴν μαρτυρίαν ἀγάπης διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ μυστήρια καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἀκολουθίας καὶ ἱεροπραξίας. Ταῦτα ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ Ἁγία Σύνοδος, ἵνα «μὴποτε ἐμποδίσωμεν τοῖς σφζομένοις διὰ τὸ τῆς προτάσεως ἀύστηρόν» καὶ ἵνα προαχθῇ περισσότερον ἡ ἔνωσις μετὰ τῶν διίσταμένων ἀφ' ἡμῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, καθώρισε τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

27. Βάσει τῶν μνημονευθεισῶν ἀρχῶν, ἐπιτρέπεται νὰ χορηγῶνται εἰς τοὺς καλῆ τῇ πίστει διίσταμένους ἀπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Ἀνατολικούς τὰ μυστήρια τῆς Μετανοίας, τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ τοῦ Εὐχελαίου, ἐὰν οὗτοι ζητήσουν ταῦτα ἀυθορμήτως καὶ μετὰ καλῆς διαθέσεως· ἔτι πλεόν ἐπιτρέπεται ὁμοίως εἰς τοὺς Καθολικούς νὰ ζητοῦν τὰ αὐτὰ μυστήρια παρὰ τῶν μὴ Καθολικῶν λειτουργῶν, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ὁποίων ὑφίστανται ἔγκυρα

1. Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, παράγραφος 15.

μυστήρια, ὅσας ἀπαιτεῖται τοῦτο ἐξ ἀνάγκης ἢ ἐξ ἀληθοῦς πνευματικῆς ἀφελείας, ἢ δὲ προσφυγὴ εἰς Καθολικὸν ἱερέα εἶναι φυσικῶς ἢ ἠθικῶς ἀδύνατος.

28. Ὁμοίως, βάσει τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, ἢ μεταξὺ τῶν Καθολικῶν καὶ τῶν διίσταμένων ἀδελφῶν εἰς τὰς ἱεράς ἀκολουθίας, τὰς ἱεροπραξίας καὶ τοὺς ἱεροὺς τόπους κοινωνία ἐπιτρέπεται δι' εὐλογον αἰτίαν.

29. Ὁ ἡπιώτερος οὗτος διακανονισμὸς τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς κοινωνίας μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν διίσταμένων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἀνατίθεται εἰς τὴν ἱκανότητα ἐπαγρυπνήσεως καὶ διακυβερνήσεως τῶν κατὰ τόπους ἱεραρχῶν, οἱ ὅποιοι, διασκεπτόμενοι μεταξὺ τῶν καὶ, ἐνδεχομένως, συμβουλευόμενοι τοὺς ἱεράρχας τῶν διίσταμένων Ἐκκλησιῶν, ἄς ρυθμίσουν τὰς μεταξὺ τῶν χριστιανῶν σχέσεις διὰ καταλλήλων καὶ ἀποτελεσματικῶν διατάξεων καὶ ὁδηγιῶν».

«18. Πρὸς ἀποφυγὴν ἀκύρων γάμων, ὅταν Ἀνατολικοὶ Καθολικοὶ συνάπτουν γάμον μετὰ βαπτισθέντων μὴ Καθολικῶν Ἀνατολικῶν, καὶ πρὸς διαφύλαξιν τῆς σταθερότητος καὶ τῆς ἱερότητος τοῦ μυστηρίου, ὡς καὶ τῆς οἰκογενειακῆς γαλήνης, ἡ Ἁγία Σύνοδος ὀρίζει ὅτι ἡ κανονικὴ ἀκολουθία τῆς τελέσεως τῶν γάμων τούτων εἶναι ὑποχρεωτικὴ μόνον διὰ τὸ νόμιμον αὐτῶν καὶ ὅτι ἡ παρουσία ἐκκλησιαστικοῦ λειτουργοῦ εἶναι ἐπαρκῆς διὰ τὸ ἔγκυρον αὐτῶν, τηρουμένων τῶν λοιπῶν διατάξεων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου»².

Παράγοντες διὰ τὴν παροχὴν τῆς κοινωνίας ταύτης εἶναι ἡ διαφύλαξις τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα. Ἡ ἐν τοῖς μυστηρίοις κοινωνία θεωρεῖται ὄχι μόνον τὸ ἐπιστέγασμα τῶν προσπαθειῶν διὰ τὴν ἐνότητα, ἀλλὰ καὶ ἐν μέσον διὰ τὴν ἀπόκτησιν ταύτης. Οἱ παράγοντες οὗτοι διασφαλίζονται καὶ οὐδόπως διασαλεύονται ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὴν ἐν τοῖς μυστηρίοις κοινωνίαν ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐπιτρέπεται ἢ ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς κοινωνίας, τῆς θείας εὐχαριστίας καὶ τοῦ εὐχελαίου, ὅπως καὶ ἢ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας, τὰς ἱεροπραξίας καὶ τοὺς ἱεροὺς τόπους κοινωνία μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ ρωμαιοκαθολικῶν ἐκατέρωθεν. Ἀναγνωρίζεται τὸ ἔγκυρον τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ λειτουργοῦ, ὀρθοδόξου ἢ ρωμαιοκαθολικοῦ, τελεσθέντος γάμου ἀνατολικοῦ Καθολικοῦ (οὐνίτου) ἢ Ρωμαιοκαθολικοῦ μετὰ βεβαπτισμένου μὴ καθολικοῦ Ἀνατολικοῦ.

Κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὡς ἄνω, ἀπὸ πλευρᾶς ρωμαιοκαθολικῆς τονίζονται τρία τινὰ διὰ τοὺς κατὰ τόπους ἱεράρχας τῶν ἀντιστοίχων Ἐκκλησιῶν: α) ἡ ἀμοιβαίότης, β) ἡ προσυνηνότησις καὶ γ) ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ. Ἀπὸ πλευρᾶς ὅμως ὀρθοδόξου, δεόν νὰ λεχθῇ ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται ἐλήφθησαν, ἐπισήμως τοῦλάχιστον, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἄνευ προσυνηνότησεως μετὰ

2. Διάταγμα περὶ τῶν Ἀνατολικῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν, π. 26-29, 18.

τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδεμίαν δεσμευτικὴν ἰσχὺν δύνανται νὰ φέρωσι δι' αὐτήν. Ἐπὶ πλεόν, ἄμεσοι ἀντιδράσεις ἐξεδηλώθησαν τότε κατὰ τῶν ἀποφάσεων τούτων ἀπὸ μέρους ὀρθοδόξων τινῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων.

Οἱ ἐν Βατικανῷ ὀρθόδοξοι παρατηρηταὶ ἐκφράζονται ὡς ἐξῆς:

«(7) Ὁ ἄρτος «Κομμουνικάτσιο ἰν σάκροις» τυγχάνει ἄγνωστος ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἣτις δέχεται τὴν Κοινωνίαν τῆς Μιᾶς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ κείμενον τοῦτο ὡς ἔχει, δίδει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν στηρίζεται ἐπὶ Θεολογικῆς βάσεως, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς, ἣτις θὰ ἐπιφέρῃ ζημίαν παρὰ ὠφέλειαν διὰ τὴν Χριστιανικὴν ἐνότητά.

(8) Εἰς περιπτώσεις ἐσχάτης ἀνάγκης ἀμφοτέρω τὰ μέρη Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ Ἄν. Ὀρθόδοξοι ὀφείλουν νὰ ἐνεργῶσιν ἀπὸ κοινοῦ. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, μία ἐνέργεια λαμβανομένη ἄνευ συγκαταθέσεως κινδυνεύει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπικίνδυνος διὰ τὰς καθόλου σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν».

Τὸ μόνιμον συνέδριον τῶν κανονικῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἐν Ἀμερικῇ ἐξέδωκε δῆλωσιν κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτοῦ τῆς 22ας Ἰανουαρίου 1965 ἐπὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας κοινωνίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ, μ.ἄ., λέγονται τὰ ἀκόλουθα:

«Τὸ Μόνιμον Συνέδριον ὑπεθυμίζει ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, ἐφόσον προσεύχονται, μελετοῦν καὶ ἐργάζονται διὰ τὴν Χριστιανικὴν ἐπανένωσιν, ὅτι τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας εἶναι τὸ τέρμα τῆς ἐνότητος, οὐχὶ ἐν μέσον πρὸς τὸ τέρμα τοῦτο, καὶ ὅτι, ὡς ἐκ τούτου, ἀποφάσεις σχετικαὶ πρὸς τὴν Θείαν Κοινωνίαν ληφθεῖσαι ὑπὸ Χριστιανικῶν σωμάτων ἐκτὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας οὐδεμίαν σημασίαν κύρους ἔχουσι διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἢ τὰ μέλη αὐτῆς. Ἡ Θεία Κοινωνία δὲν θὰ ζητηθῇ ὑπὸ Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας οὔτε καὶ θὰ προσφερθῇ πρὸς αὐτούς, οἵτινες δὲν ὁμολογοῦσιν εἰσέτι τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς τὴν μητέρα αὐτῶν».

Τῇ 11ῃ Μαρτίου 1967 ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἀθηναγόρας ἀπέστειλεν εἰς τοὺς ἱεράρχας τοῦ θρόνου τὴν ἐξῆς διαφωτιστικὴν ἐπιστολήν:

«Ἀ ρ ι θ. Π ρ ω τ. 98.

Ὡς ἡ Ὑμετέρα λῖαν ὑμῖν ἀγαπητῇ Ἱερότης γνωρίζει, ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, τῆς φωτισούσης τὰς διανοίας καὶ τὰς καρδίας τῶν πιστῶν θερμαινούσης, πορεύεται πλεόν πρὸς τὸν ἀντικειμενικὸν αὐτῆς σκοπὸν καὶ οὐδὲν δύναται ἀναχαιτίσαι τὴν γιγαντιαίαν αὐτῆς ταύτην πορείαν, ἕως ὅτου ὁ Κύριος ἐπικαταπέμψῃ εἰς τὰς Ἁγίας Ἐκκλησίας Αὐτοῦ τὴν ἔνωσιν, πραγματοποιουμένην διὰ τῆς συναντήσεως ἐντὸς τοῦ κοινοῦ ποτηρίου τοῦ Τιμίου Σώματος καὶ Αἵματος Αὐτοῦ.

μενικῆς Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Θεμάτων», συντόμως «Οἰκουμενικὸς Ὁδηγός», μέρος Α', ἀναφερόμενος εἰς τὰς οἰκουμενικὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης. Τοῦτο ρυθμίζει ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἤδη κτηθείσης πείρας, τὰ παρατιθέμενα εἰς τὸ διάταγμα περὶ οἰκουμενισμοῦ, διὰ δὲ τοὺς Ὁρθοδόξους, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ διάταγμα περὶ τῶν ἀνατολικῶν καθολικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων σημείων, ἀναγνωρίζεται τὸ δυνατόν τῆς παρουσίας ραθολικοῦ ὡς ἀναδόχου ἐν ὀρθοδόξῳ βαπτίσματι καὶ ὀρθοδόξου ἐν ραθολικῷ βαπτίσματι, ἐπίσης δὲ τὸ δυνατόν τῆς παρουσίας παρανύμφων εἰς τοὺς ἐκατέρωθεν γάμους ἀμοιβαίως⁴.

Τὸ ἴδιον ἔτος (1967) ἀνεφάνη ἐν Ρώμῃ τὸ δέκρετον περὶ «Μικτῶν Γάμων μετὰξὺ Καθολικῶν καὶ Βεβαπτισμένων Ἀνατολικῶν μὴ Καθολικῶν», ὅπερ καθορίζει σαφέστερον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παραγράφου 18 τοῦ διατάγματος περὶ τῶν ἀνατολικῶν καθολικῶν Ἐκκλησιῶν, τὸ θέμα τῶν ὡς ἄνω μικτῶν γάμων. Ἐνταῦθα, μ.ἄ., λέγονται τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Ἅγιος ἡμῶν Πατὴρ, ὁ Πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ'... παρεχώρησεν... τὸν κανονικὸν τρόπον τῆς τελετῆς τοῦ γάμου, ὅστις «ἐπιβάλλει μόνον» τὴν νομιμότητα, διὰ δὲ τὸ κῦρος ἢ παρουσία ἐνὸς ἱερωμένου ἐπαρκεῖ, ἀρκεῖ νὰ τύχωσιν ἀνέπαφοι αἱ ἄλλαι διατάξεις τοῦ Δικαίου.

Θὰ ληφθῆ πρόνοια, ὅπως καταγράφωνται, ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, οἱ γάμοι οὗτοι εἰς τοὺς οἰκείους κώδικας ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ποιμένων καὶ τοῦτο θὰ ἰσχύῃ ὁμοίως, ὅταν οἱ ἀνατολικοὶ καθολικοὶ συνάπτουν γάμους μετὰ βεβαπτισμένων ἀνατολικῶν μὴ καθολικῶν, συνωδὰ τῷ πνεύματι τοῦ περὶ Ἀν. Ἐκκλησιῶν Καθολικῶν Δεκρέτου 18.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀγιότητα τοῦ γάμου, παρακαλοῦνται εὐσεβᾶστως οἱ μὴ καθολικοὶ τελετάρχαι τοῦ γάμου, ὅπως συνεργασθῶσιν ἐν προκειμένῳ διὰ τὴν ἐγγραφὴν εἰς τοὺς κώδικας τοῦ ἐτέρου μέρους, εἴτε καθολικοῦ λατίνου, εἴτε ἀνατολικοῦ καθολικοῦ.

Ἐπὶ πλεόν, οἱ κατὰ τόπους Ἐπίσκοποι, οἵτινες παρέχουν τὴν ἄδειαν τελέσεως μικτοῦ γάμου, ἔχουν ἐπίσης τὴν ἐξουσιοδότησιν παροχῆς ἀδείας μὴ

4. Οἰκουμενικὸς Ὁδηγός, Μέρος Α, π. 39-54. Τὸ Β' Μέρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὁδηγοῦ, ἀναφερόμενον εἰς τὸν «Οἰκουμενισμὸν ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Παιδείᾳ», ἐξεδόθη τὸ 1970. Ὁσαύτως τὸ αὐτὸ ἔτος ἐδημοσιεύθη τὸ κείμενον «Σκέψεις καὶ Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Διαλόγου», 15 Αὐγούστου 1970. Ἴδε καὶ Δήλωσιν τῆς Γραμματείας διὰ τὴν Ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν, «Ἡ Θέσις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ Θεματος τῆς Κοινωνίας ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ μετὰξὺ Χριστιανῶν Διαφόρων Ὁμολογιῶν», 7 Ἰανουαρίου 1970. Ἐπίσκεψις, 2.3.1970 ἀρ. 2, σ. 15.

ὑποχρέωσης εἰς τὸν κανονικὸν τρόπον, ἐὰν παρουσιασθῶσι δυσκολίαι διὰ τὴν παροχὴν μιᾶς τοιαύτης ἀδείας»⁵.

Ἐκτὸς τῆς ἐκδηλωθείσης ἀντιδράσεως ἀπὸ μέρους ὀρθοδόξων τινῶν Ἐκκλησιῶν ἢ κύκλων ἐναντι τῶν ἀποφάσεων τῆς Ρώμης, ὑπάρχουν καὶ παρδείγματα ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἀντέδρασαν θετικῶς πρὸς αὐτάς. Οὕτω αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Πολωνίας ἀνεγνώρισαν τὸ ἔγκυρον τοῦ μικτοῦ γάμου μεταξὺ ραθολικοῦ καὶ ὀρθοδόξου μέλους, τελεσθέντος ὑπὸ ραθολικοῦ ἱερέως (1967), ἡ δὲ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας προέβη τὸ 1969 εἰς τὴν ἀπόφασιν περὶ παροχῆς τῆς θείας εὐχαριστίας εἰς μέλη τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς περιπτώσεις ἀνάγκης.

Ἡ λίαν σημαντικὴ αὕτη ἀπόφασις ἐλήφθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 16ης Δεκεμβρίου 1969. Τὸ κείμενον ἀποσπάσματος ἐκ τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὑπ' ἀρ. 42, ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἰπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου: ἐξητάσθησαν αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ παλαιόπιστοι καὶ οἱ καθολικοὶ ἀπευθύνονται εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν διὰ νὰ λάβουν τὰ ἱερά μυστήρια. Ἀπεφασίσθη, ὅπως εἰς τὰς περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας παλαιόπιστοι καὶ καθολικοὶ ἀπευθύνονται εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν διὰ νὰ λάβουν τὰ ἱερά μυστήρια, νὰ χορηγῶνται ταῦτα εἰς αὐτούς».

Κατὰ τὸ περιοδικὸν «Ἐπίσκεψις», ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως ἐξάγονται τρία συμπεράσματα:

(1) Ἡ ἀπόφασις δὲν ὀμιλεῖ περὶ εἰδικῶν περιστάσεων...

2) εἶναι ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν λαμβάνεται τοιαύτη ἀπεριόριστος ἀπόφασις ἀπὸ αὐτοκέφαλον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

3) Ἡ ἐν λόγῳ ἀπόφασις δημιουργεῖ μίαν ἐντελῶς νέαν προβληματικὴν ἀπὸ ἀπόψεως οἰκουμενικῆς, ποιμαντικῆς καὶ θεολογικῆς».

Ἐνῶ, κατὰ τὸν καρδινάλιον Βίλλεμπραντς, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εὐχαρίστως εἶδε τὰς ὡς ἄνω ἀποφάσεις τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὡς ἀνταπόκρισιν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς συνόδου τοῦ Βατικανοῦ καὶ ὡς μαρτυρίαν τοῦ γεγονότος, ὅτι αἱ δύο Ἐκκλησίαι ἀνακαλύπτουν ἢ μία τὴν ἄλλην καὶ θὰ φθάσουν προοδευτικῶς εἰς πρακτικὰς συνεπειάς⁶.

Ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

5. Τὸ Δέκρετον Μικτῶν Γάμων μεταξὺ Καθολικῶν καὶ Βεβαπτισμένων μὴ Καθολικῶν, Πάνταινος 59 (1967) 147-9. Ἴδε καὶ Ἀπόφασιν τοῦ Πάπα περὶ τῶν Μικτῶν Γάμων, δοθεῖσαν εἰς τὴν δημοσιότητα τὴν 29ην Ἀπριλίου 1970, Ἐπίσκεψις 5.5. 1970, ἀρ. 6, σ. 19.

6. Περιοδικὸν Ἐπίσκεψις 16.2.1970, ἀρ. 1, σ. 9-10. Καρδινάλιου Βίλλεμπραντς, Συνέντευξις πρὸς τὴν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν «Ἐλεύθερος Κόσμος», 20.12.1970.

διά γράμματος πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἀθηναγόραν (1970) ἐξέφρασε τὴν λύπην αὐτῆς καὶ διεμαρτυρήθη διὰ τὴν προᾶξιν ταύτην τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅπως παράσχη τὴν θείαν εὐχαριστίαν εἰς τοὺς Ρκαθολικούς, ἐζήτησε δέ, ὅπως ὁ οἰκουμενικὸς θρόνος, λόγῳ τῆς ἰδιαίτερας αὐτοῦ θέσεως ἐντὸς τῆς διαρθρώσεως τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, προβῆ εἰς τὴν λῆψιν τῶν ἀναλόγων μέτρων.

«Ἐν σώμᾳ ἐστὶν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία. Ἐν πνεῦμα. Ἡ δὲ τοῦ αὐτοκεφάλου ἔννοια ἐν μόνῃ περιώριστα τῇ τῶν διοικητικῶν πραγμάτων διαχειρίσει. Ἡ ἐπὶ ζητήματος δογματικοῦ ὑπὸ τοπικῆς Ἐκκλησίας μιᾶς κρίσις καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀπόφασις, καὶ δὴ ἐπ' ἀθετήσει ὀρίων αἰώνιων, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες, τοῦ αὐτοκεφάλου διαστρέβλωσις ἐστὶ καὶ ἀπὸ τε τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ἀπομάκρυνσιν συνίστησιν.

Οὐκ ἐπιτρέπεται Ἐκκλησία τοπικῇ, εἰ καὶ ἔστιν αὕτη ἡ οἰαοῦν, παρ' ὃ παρέλαβε δογματίζειν καὶ ὅρια αἰώνια μεταίρειν. Τοῦτο πράξασα καὶ ἐπιμένουσα ὑπόδικος καθίσταται, ἀλλ' οὐκ εἰς διδάσκαλον μεταποιεῖται. Διδάσκαλος γὰρ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας οὐκ οἱ κενολόγως εἰσὶ θεολογοῦντες, ἀλλ' ἡ τῶν ἀποστόλων παράδοσις. Εἰ δὲ ὁ τὴν οἰανδήτινα γραπτὴν ἢ ἄγραφον παράδοσιν ἀθετῶν ἀνάθεμά ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, τί ἂν εἴη ὁ τὸ μέσον μεταξὺ αἰρέσεως καὶ Ὁρθοδόξιας, ταῦτόν εἰπεῖν πλάνης καὶ ἀληθείας, ἀφανίσας παντελῶς;

Ἄλλ', ὃ τῆς Οἰκουμένης Πρώταρχε, Παναγιώτατε ἡμῶν Αὐθέντα καὶ Πατριάρχα, τὴν τῆς ἀληθείας ἀδικίαν μὴ δυνάμενοι φέρειν καὶ τῶ ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ Πατριάρχη Ἀλεξίῳ λόγοις ἐλεγκτικοῖς μὴ ἑαυτοὺς ἀξίους οἰόμενοι ἀντεξανίστασθαι, πρὸς τὴν Ὑμετέραν καὶ πάλιν ἀποτεινόμεθα υἱικῶς φρόνησιν καὶ τῶν αὐτῆς ἱερωτάτων ἀπτόμενοι γονάτων καθικετεύομεν, ὅπως Πατὴρ ὑπάρχων, τῆς πάντων ἡμῶν μητὴρ Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας προϊστάμενος καὶ διὰ τοῦτο πᾶσιν αἰδεστός, ἐθελήσητε καὶ νῦν ἀνδρεῖόν τι δρᾶσαι. Ἐλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον. Ἰκέτευσον δὲ τὸν εὐσπλαγγνον ἐλεήμονα Θεόν, θεοφιλέστατε Δέσποτα, ἵνα μὴ ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν καὶ μὴ ἀπώσῃται ἡμᾶς εἰς τέλος. Ἐπικατάρατος ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν σχισθῆσεται ἡ τοῦ Χριστοῦ ποίμνη, ἡ ἅγια Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Ζητηθεῖ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἐν ἡμέραις Θεοῦ καὶ μὴ εὐρεθῆι»⁷.

Ἐφόσον γνωρίζω, ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔκρινε κατάλληλον τότε, ὅπως μὴ προβῆ εἰς ἐνεργείας, ἀναμείνασα τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου περαιτέρω ἐξελιξείας.

Ἐκ τῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1971 ἀνταλλαγέντων γραμμάτων τῶν ἐπισκόπων τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας Ρώμης, Παύλου Στ' καὶ Ἀθηναγόρου, ἀποσπῶμεν δύο τεμάχια, ἅτινα ἔτυχον πολλῆς τῆς προσοχῆς καὶ ἐσχολιάσθησαν

7. Ἐκκλησία 47 (1970) 384-5.

εὐμενῶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων. Ὁ πάπας, γράφων πρὸς τὸν πατριάρχη τὴν 8ην Φεβρουαρίου 1971, μ.ἀ., ἔλεγε,

«Τῷ πιστῷ λαῷ, τῷ συγκεντρωθέντι ἐν τῇ Βασιλικῇ τοῦ Ἁγίου Πέτρου κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῆς ἐνότητος, ὑπεμνήσαμεν τὴν μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τῶν σεβασμίων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὑφισταμένην ἥδη σχεδὸν πλήρη κοινωνίαν, μ' ὅλον ἔτι μὴ οὖσαν ταύτην εἰσέτι τελείαν, προερχομένην ἐν τούτοις ἐκ τῆς κοινῆς ἡμῶν μετοχῆς ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ».

Ὁ δὲ πατριάρχης Ἀθηνᾶγόρας, ἀπαντητικῶς διὰ τῆς ἀπὸ 21ης Μαρτίου 1971 ἐπιστολῆς του ἔλεγε, μ.ῆ., τὰ ἐξῆς:

«Ἐξενώθημεν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ ἤρθη ἀφ' ἡμῶν τὸ μακάριον ἀγαθὸν τῆς ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογίας τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἤρθη ἀφ' ἡμῶν ἡ εὐλογία τῆς συναναβάσεως ἐπὶ τὸ ἐν θυσιαστήριον, ὃ ἔπηξεν ὁ Κύριος μικρὸν πρὸ τοῦ πάθους, καὶ τῆς τελείας καὶ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοινωνίας ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ εὐχαριστιακοῦ τιμίου Σώματος καὶ τιμίου Αἵματος, εἰ καὶ οὐκ ἐπαυσάμεθα πρεσβεύειν ἐτέρωθεν ἔγκυρον ἔχειν εἰς ἀλλήλους τὴν ἀποστολικὴν ἱερωσύνην, ἔγκυρον καὶ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ἄλλ' ἰδοῦ, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἐπερίσσευσεν ἡ ἀγωνία τῶν πιστῶν Ἀνατολῆς τε καὶ Δύσεως τοῦ ἔχειν ὁμοθυμαδὸν ἐν ἀγάπῃ τὴν κοινωνίαν τῆς ἀληθείας, τῆς πίστεως καὶ τῆς ὁμολογίας αὐτῆς, τελεσιουργομένην καὶ τετελειωμένην ἐν τῷ κοινῷ Ἁγίῳ Ποτηρίῳ, καὶ ὑπερεπερίσσευσεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ χάρις...

Γράφομεν Ὑμῖν ἀπὸ ἀνατολῶν μικρὸν πρὸ τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου. Ἡ τράπεζα ἠτοιμάσται ἐν τῷ ὑπερφῶ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπιθυμεῖ φαγεῖν μεθ' ἡμῶν τὸ Πάσχα. Ἀρνησόμεθα;»⁸.

Τέλος ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τὸ κείμενον διατάξεως ἐπὶ τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἄλλων Χριστιανῶν εἰς τὴν Εὐχαριστιακὴν Κοινωνίαν ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ ἡμερομ. 1ης Ἰουνίου 1972, προελθὸν ἐκ τῆς γραμματείας διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν τῆς Ρκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ τῶν προαναφερθέντων δύο διαταγμάτων τῆς β' βατικανείου συνόδου καὶ τῶν μεταγενεστέρων ἐπεξηγηματικῶν κειμένων, ἰδίως δὲ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὁδηγοῦ τοῦ 1967. Ἀπὸ πλευρᾶς ποιμαντικῆς πράξεως διὰ τοὺς Ὀρθοδόξους δὲν φαίνεται νὰ εἰσάγῃται νέον τι ὑπὸ τοῦ κειμένου τούτου. Ἐνῶ τοῦτο φαίνεται νὰ εἰσάγῃ νέον τι στοιχεῖον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἄλλων Χριστιανῶν, εἰς τὴν θείαν εὐχαριστίαν ἐν τῇ Ρκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Πρὸς στιγμὴν, ἂς κατέλθωμεν μέχρι τῆς β' βατικανῆς συνόδου διὰ νὰ ἴδωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πράξιν τῆς Ρκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς ἐξελίξεις αὐτῆς. Γε-

8. Δαμασκηνοῦ Παπανδρέου (Τρανοπόλεως), κ.ἀ. ἐκδ. Τόμος Ἀγάπης, Βατικανόν-Φανάριον (1958-1970), Ρώμη-Ἰσταμπούλ, 1971, σ. 614-623.

νικῶς δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς, τὸ διάταγμα περὶ οἰκουμενισμοῦ ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα:

«Ἐν τούτοις, ἡ ἐν τοῖς ἱεροῖς κοινωνία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θεωρῆται ὡς μέσον χρησιμοποιοιτέον ἀνεπιφυλάκτως πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν. Ἡ τοιαύτη κοινωνία ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ δύο ἀρχῶν: ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκφραζομένης ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῆς εἰς τὰ μέσα τῆς χάριτος συμμετοχῆς. Ἡ ἔννοια τῆς ἐνότητος ἐμποδίζει κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν κοινωνίαν ταύτην. Ἡ παρεχομένη ἐξ αὐτῆς χάρις καθιστᾷ ἐνίοτε ἀξιόσυστατον αὐτήν. Ὡς πρὸς τὴν συγκεκριμένην πρᾶξιν, ἐν ὧσει πασῶν τῶν περιστάσεων χρόνου, τόπου καὶ προσώπων, ἡ τοπικὴ ἐπισκοπικὴ ἀρχὴ ὀφείλει νὰ λαμβάνη ἀποφάσεις μετὰ συνέσεως, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ διάταξις συνόδου τῆς κατὰ τόπους ἱεραρχίας, συμφώνως πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτῆς κανονισμοὺς, ἢ τῆς Ἁγίας Ἐδρας»⁹.

Ἡ ἀποδοχὴ τῶν μὴ ραθολικῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν εὐχαριστιακὴν κοινωνίαν δέον νὰ ρυθμίζεται «ἐν ὧσει πασῶν τῶν περιστάσεων χρόνου, τόπου καὶ προσώπων» ἀπὸ μέρους τῆς τοπικῆς ἐπισκοπικῆς ἀρχῆς («μετὰ συνέσεως»), ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι διατάξεις συνόδου τῆς κατὰ τόπους ἱεραρχίας ἢ τῆς ἁγίας ἔδρας, συμφώνως πρὸς αὐτάς.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Ὁδηγὸς (1967) τὴν γενικὴν ταύτην ἀρχὴν τὴν ἀναλύει ἐπὶ τὸ λεπτομερέστερον ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν της, διὰ τῶν ἐξῆς παραγράφων:

«44. Ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων ἀνάγκης, εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ λογικὴ βάση διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας, ἐὰν εἰδικαὶ περιστάσεις καθιστοῦν πρακτικῶς ἢ ἠθικῶς ἀδύνατον ἐπὶ πολὺ διάστημα χρόνου τὴν προσέλευσιν ἐνὸς πιστοῦ εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, οὕτως ὥστε ἐν τῇ πραγματικότητι νὰ ἀπέχῃ, ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου, τῶν πνευματικῶν δωρεῶν τῶν μυστηρίων...

55. Ἡ τέλεσις τῶν μυστηρίων εἶναι μία πρᾶξις τῆς τελοῦσης κοινότητος, τελουμένων τούτων ἐντὸς τῆς Κοινότητος, καὶ ὑποδηλοῦσα τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καὶ τῆς ζωῆς τῆς Κοινότητος. Ὅπουδῆποτε ἡ ἐνότης αὕτη τῆς μυστηριακῆς πίστεως εἶναι ἔλλειπής, ἢ συμμετοχὴ τῶν διύσταμένων ἀδελφῶν ὁμοῦ μετὰ Καθολικῶν ἰδιαιτέρως εἰς τὰ μυστήρια τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τῆς μετανοίας καὶ τοῦ εὐχελαίου ἀπαγορεύεται. Μολαταῦτα, ἐφόσον τὰ μυστήρια εἶναι ταυτόχρονως σημεῖα ἐνότητος καὶ πηγαὶ τῆς χάριτος (Ἴδε: Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, π. 8), ἡ Ἐκκλησία δύναται ἔνεκα λόγων ἐπαρκείας νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν προσέλευσιν εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα εἰς διύσταμενον ἀδελφόν. Τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτραπῇ εἰς κίνδυνον θανάτου ἢ εἰς ἐπιείγουσαν ἀνάγκην (κατὰ τὴν διάρκειαν διωγμοῦ, ἐν φυλακαῖς), ἐὰν ὁ

9. Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, π. 8.

διϊστάμενος ἀδελφὸς δὲν ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσίν του κληρικὸν τῆς κοινωνίας αὐτοῦ καὶ ἀυθορμήτως ζητῇ ἓνα Καθολικὸν ἱερέα διὰ τὰ μυστήρια, ἐφόσον διακηρύττει μίαν πίστιν εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἶναι ὀρθῶς διατεθειμένος. Ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν ὁ κριτὴς διὰ τὴν ἐπείγουσαν ταύτην ἀνάγκην δεόν νὰ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου ἢ ἐπισκοπικὴ σύνοδος. Εἷς Καθολικός, ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὰ μυστήρια ταῦτα παρὰ μόνον ἀπὸ κληρικόν, ἔχοντα ἔγκυρον τὴν χειροτονίαν»¹⁰.

Ἡ παροχὴ τῆς θείας εὐχαριστίας ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μὴ ραθολικούς εἰς περιπτώσεις κινδύνου θανάτου καὶ ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης, ὀριζομένων ὡς τοιούτων τοῦ διωγμοῦ καὶ τῆς φυλακίσεως. Ὁ μὴ ραθολικός πιστὸς δεόν νὰ πιστεύῃ τὰ αὐτὰ μετὰ τῆς Ραθολικῆς Ἐκκλησίας περὶ μυστηρίων. Ἡ δὲ προσέλευσις ραθολικοῦ, τελούντος ὑπὸ παρομοίας συνθήκας, πρέπει νὰ γίνηται εἰς κληρικόν, ἔχοντα ἔγκυρον τὴν χειροτονίαν.

Ἡ διάταξις τοῦ 1972 ὑπὸ τὰς «περιπτώσεις τῆς ἀμέσου ἀνάγκης», ἐκτὸς τοῦ διωγμοῦ καὶ τῆς φυλακῆς, περιλαμβάνει καὶ περιστάσεις, καθ' ἃς «οἱ Χριστιανοὶ δυνατὸν νὰ εὐρεθῶσιν ἐντὸς σοβαρᾶς πνευματικῆς ἀνάγκης καὶ ἄνευ τοῦ δυνατοῦ τῆς θεραπείας ταύτης ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν Κοινότητος», μὲ παραδείγματα τὴν διασποράν, τὴν μετακίνησιν χριστιανικῶν πληθυσμῶν καὶ τὴν παρουσίαν αὐτῶν ἐντὸς ραθολικῶν Χωρῶν. Τὸ σημεῖον τοῦτο συνιστᾷ μίαν διευρύνσιν τῆς παροχῆς τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας πρὸς χριστιανούς μὴ Ὀρθοδόξους εἰς περιπτώσεις ἀνάγκης διὰ σκοποὺς ποιμαντικῆς καὶ πρακτικῆς ἐξυπηρητήσεως.

Ἐλέχθη προλαβόντως, ὅτι κείμενά τινα, σχετιζόμενα πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα, προῆλθον κατ' ἀρχὴν ἀπὸ μέρους τῆς Ραθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀναλόγων σωμάτων αὐτῆς, ἀπὸ μέρους ἄλλων ἐνδιαφερομένων Ἐκκλησιῶν, ἐναυθῆ ὀρθοδόξων, καὶ ὑπὸ τῶν μικτῶν θεολογικῶν ἐπιτροπῶν. Ἐκτὸς τοῦ μικτοῦ ὀμίλου ἐργασίας μεταξὺ τῆς Ραθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ΠΣΕ, εἰς ὃν παρίστανται καὶ Ὀρθόδοξοι, ἡ Ραθολικὴ Ἐκκλησία συμμετέχει εἰς παρομοίας μικτὰς ἐπιτροπὰς ροκαθολικῶν καὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἢ Ὁμολογιῶν, ὡς εἶναι οἱ Ἀγγλικανοὶ (ἡ ἀγγλικανικὴ κοινωνία), οἱ Λουθηρανοὶ (ἡ παγκόσμιος λουθηρανικὴ ὁμοσπονδία), οἱ Πρεσβυτεριανοὶ ἢ Μετερρυθμισμένοι (ἡ παγκόσμιος ἔνωσις τῶν μετερρυθμισμένων Ἐκκλησιῶν), οἱ Μεθοδισταὶ (τὸ παγκόσμιον μεθοδιστικὸν συμβούλιον), οἱ Πεντηκοστιανοὶ καὶ αἱ ἠνωμένα βιβλικὰ ἑταιρεῖαι, καὶ εἰς διαφόρους χώρας ἢ ἡπείρους ἐπιτοπίως, ἐν Ἀμερικῇ δὲ μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων, τούτου ὄντος τοῦ μόνου παραδείγματος τοιαύτης μορφῆς. Εἰς τὰς ἐκθέσεις μικτῶν τινῶν ἐπιτροπῶν, λ.χ. μετὰ τῶν (ἀγγλικανῶν) ἐπισκοπιανῶν ἐν Ἀμερικῇ, τῶν λουθηρανῶν κ.ά., προτείνεται ἡ ἐφαρμογὴ ποιᾶς τινος εὐχαριστιακῆς κοινωνίας ὑπὸ διαφόρους μορφάς, τῶν ἀποφάσεων ὅμως φερουσῶν μέχρι στιγμῆς μόνον τὸν χαρακτῆρα τῆς προτάσεως¹¹.

10. Οἰκουμενικὸς Ὁδηγός, μέρος Α', π. 44, 55.

11. Nils Ehrenstrom-Gunther Gassman, Confessions in Dialogue, Geneva, 1972.